

รายละเอียดของวารสาร

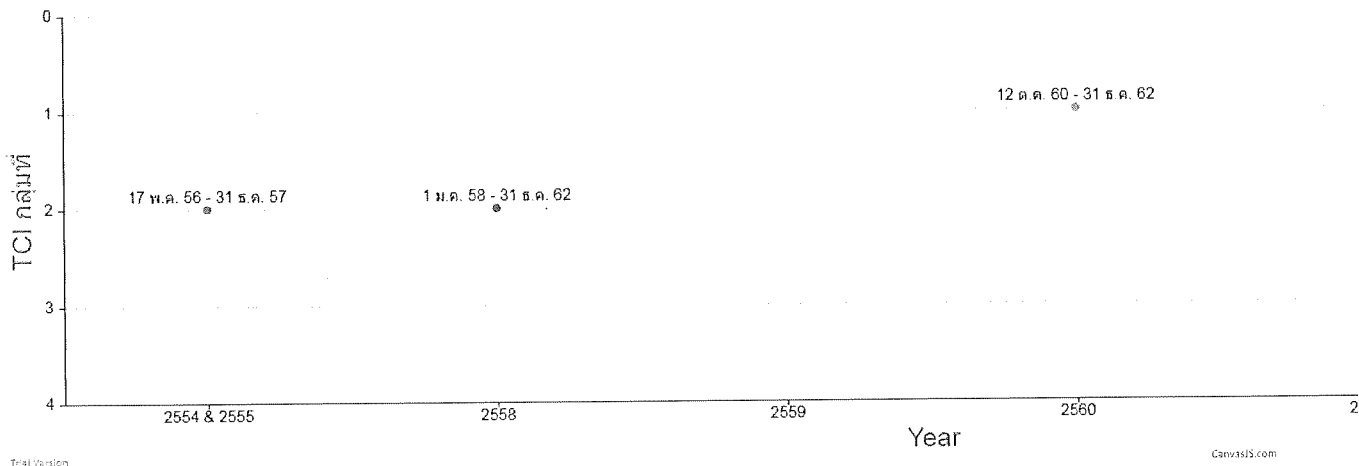
ชื่อวารสาร : วารสารร่มพฤกษ์
 Journal Name : Romphruek Journal
 ชื่อบรรณาธิการ : ผศ.พัลลภรณ์ พันธุ์แป้น
 ชื่อย่อของวารสาร :
 Abbreviation Name: RPJ
 ISSN : 0125-7609
 E-ISSN :
 ที่อยู่สำหรับการติดต่อ : เลขที่ 3 ขอยรามอินทรา 1 ถนนรามอินทรา แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10220
 เจ้าของ : ศูนย์วิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกริก
 จำนวนฉบับต่อปี : 3
 Email : romphruek.kru@gmail.com
 Website : <https://www.tci-thaijo.org/index.php/romphruekj>
 TCI กลุ่มที่ : 2
 สาขาหลักของวารสาร : Social Sciences
 สาขาย่อยของวารสาร : Business, Management and Accounting / Economics, Econometrics and Finance / Social Sciences
 หมายเหตุ :

Total Citations : 214
Total Publications : 534

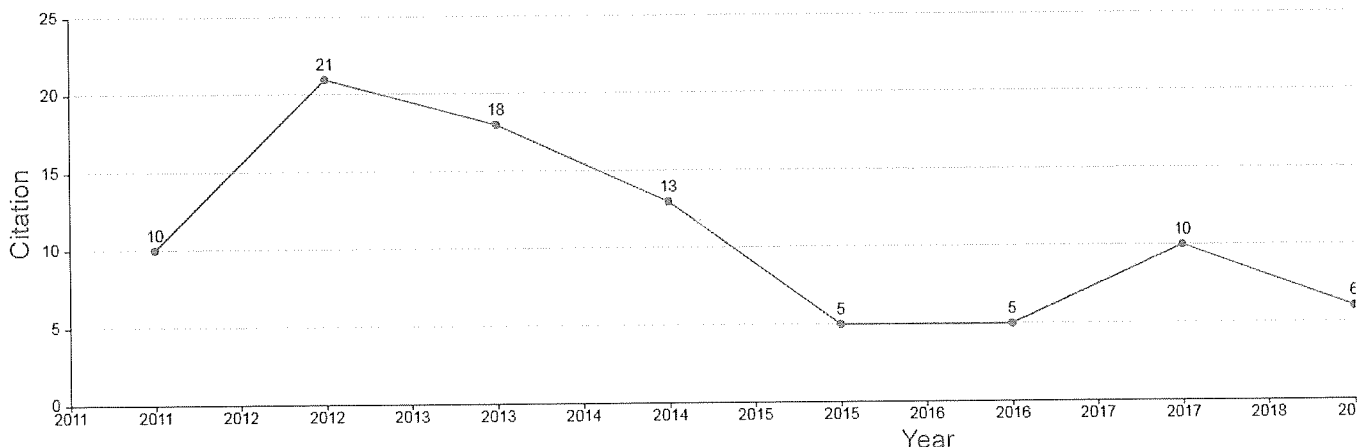
ข้อมูล Citation และ Publication ของวารสาร

ข้อมูลของวารสาร	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Citation	10	21	18	13	5	5	10	6	2	0
Publication	19	23	25	20	26	24	23	28	35	8
Citation / Publication	0.53	0.91	0.72	0.65	0.19	0.21	0.43	0.21	0.06	0

กลุ่มของวารสารในฐานข้อมูล TCI

Citation 10 Years

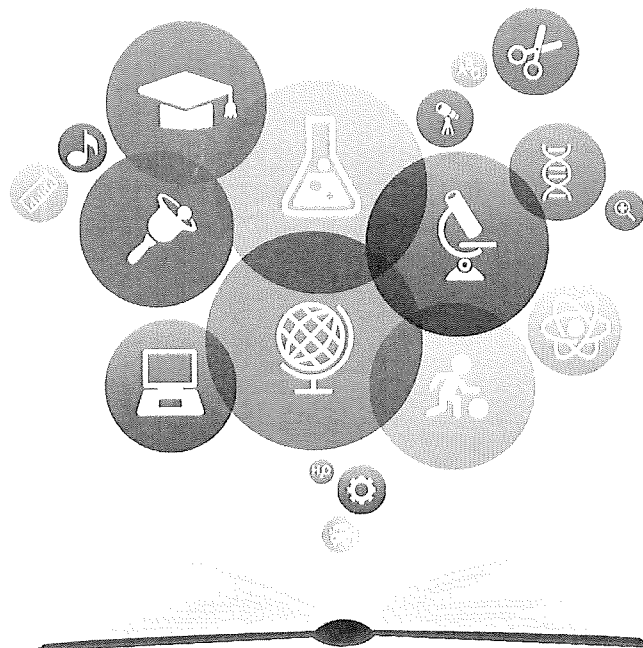
5

การวิเคราะห์วาทกรรม : การดำรงอัตลักษณ์คริสเตียนของกลุ่ม คาทอลิกบางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

Discourse Analysis : Christian Identity Preservation of Bang Nok Khwaek
Catholics Bang Khonthi District Samut Songkhram Province

พิชญภาพร พีรพันธุ์ และ พัทธ์ชัย ศิริวงศ์

Pichayaporn Peerapan and Phitak Siriwong

การวิเคราะห์วาทกรรม : การดำรงอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนงแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

Discourse Analysis : Christian Identity Preservation of Bang Nok Khwaek Catholics, Bang Khonthi District Samut Songkhram Province

พิชญภาพร พีรพันธุ์¹ และ พิทักษ์ สิริวงศ์²

Pichayaporn Peerapan and Phitak Siriwong

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ 27 ถนนอินใจมี ตำบลท่าอิฐ อำเภอเมือง อุตรดิตถ์ 53000, ประเทศไทย. โทรฯ : 089-2727210 email : pichayapich88@gmail.com

Faculty of Management Science UttaraditRajabhat University 27 In Chai Mi Road Tha It Subdistrict Mueang District Uttaradit 53000, Thailand. Tel : 089-2727210 email : pichayapich88@gmail.com

²คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร 1 หมู่ที่ 3 ถนนชะอำ-ปราณบุรี ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ เพชรบุรี 76120, ประเทศไทย. โทรฯ : 032-594043-50

Faculty of Management Science Silpakorn University 1 Village No. 3 Cha-am-Pranburi Road Sam Phraya Subdistrict Cha-Am District Phetchaburi 76120, Thailand. Tel : 032-594043-50

Received : August 7, 2019 Revised : January 10, 2020 Accepted : January 16, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการวิเคราะห์วาทกรรม การดำรงอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนงแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม โดยวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีวาทกรรมและภาคปฏิบัติการทางสังคม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์วาทกรรมตามแนวทางของแฟร์คลัฟ โดยศึกษาเอกสาร สังเกต และสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลในชุมชน ได้แก่ บาทหลวง ผู้นำกลุ่มคริสตชนและคริสตชนกลุ่มคาทอลิกบางนงแขวก จำนวน 10 คน ผลการศึกษาพบว่า ทฤษฎีการดำรงอัตลักษณ์คริสตชนกลุ่มคาทอลิกบางนงแขวก ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านความเชื่อและความศรัทธา ด้านวัฒนธรรมและประเพณี และด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม การวิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางวาทกรรม เป็นขั้นตอนการใช้ทฤษฎีการประกอบสร้างที่เชื่อมโยงทฤษฎี เพื่อผลิตสร้างความหมายในด้านความเชื่อและความศรัทธา ด้านวัฒนธรรมและประเพณี และด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม และผลการวิเคราะห์ภาคปฏิบัติการทางสังคมพบว่า การดำรงอัตลักษณ์การสนับสนุนการผลิตซ้ำจากภาคปฏิบัติการทางสังคมผ่าน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ กิจกรรมทางสังคม การเป็นตัวแทน และการดำเนินการก่อให้เกิดการผลิตซ้ำให้ปฏิบัติและทำให้อำนาจนั้นดำรงอยู่ต่อไป นอกจากนี้การดำรงอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนงแขวกเกิดจากความเชื่อและความศรัทธาที่มั่นคง การอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี สถาปัตยกรรมและศิลปกรรมที่สืบสานมาจากบรรพบุรุษ และการผลิตซ้ำยังเกิดขึ้นจากการส่งเสริมสนับสนุนจากองค์กรคาทอลิกทุกระดับและคริสตชนที่ร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งเป็นรูปธรรมและเป็นหนึ่งเดียวกับการผลิตซ้ำยังเกิดขึ้นจากการส่งเสริมสนับสนุนจากองค์กรคาทอลิกทุกระดับและคริสตชนที่ร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งเป็นรูปธรรมและเป็นหนึ่งเดียวกัน

คำสำคัญ : การวิเคราะห์วาทกรรม; อัตลักษณ์คริสตชน; กลุ่มคาทอลิกบางนงแขวก

Abstract

The objective of this study was to find out the discourse analysis of Christian identity preservation of Bang Nok Khwaek Catholics, Amphoe Bang Khonthi, Samut Songkhram Province by using text analysis, discursive practice and social practice. This study was a qualitative research using Fairclough's discourse analysis approach for document reviews, observations and in-depth interviews of 10 persons consisted of priests, leaders and common Catholics. The results found that the text for the Christian identity preservation of Bang Nok Khwaek Catholics consisted of three aspects: belief and faith, culture and tradition and architecture and arts. In terms of discursive practice the results included the stage of text using, the editorial procedures which linked to the text and reorganized the text through the production process, this dimension consisted of belief and faith, culture and tradition and architecture and arts. Moreover, in terms of Social practice results, it was found that the discursive reproduction support from social practice came from three aspects; social activity, representation and performance. In addition, the Christian identity of Bang Nok Khwaek Catholics relied on their firm beliefs and faith, conservation of culture, traditions, architecture and arts inherited from their ancestors. Christian identity of Bang Nok Khwaek Catholics reproduction was continuously supported by all Catholic organizations and the Catholics who strongly co-operate to develop a concrete and unified community.

Keywords : Discourse Analysis; Christian Identity; Bang Nok Khwaek Catholics

บทนำ

คริสต์ศาสนาเป็นศาสนาเอกเทวนิยม เชื่อในพระเจ้าสูงสุด (God) เชื่อว่าพระเยซูเป็นบุตรของพระเป็นเจ้า ทรงมาบังเกิดเป็นมนุษย์เพื่อช่วยมนุษย์ให้รอด จึงเรียกพระเยซูว่า “พระคริสต์” (Christ) หรือพระเมสสิยาห์ (Messiah) แปลว่า พระผู้ช่วยให้รอด (Briggs, 1913 : 9) ผู้นับถือศาสนาเรียกว่า “คริสตชน” คริสต์ศาสนามี 3 นิกายใหญ่ ๆ คือ โรมันคาทอลิก (Roman Catholic) ออร์ทอดอกซ์ (Orthodox) และโปรเตสแตนต์ (Protestant) คริสต์ศาสนาเป็นศาสนาที่มีผู้นับถือมากที่สุดในโลก ปัจจุบันมีประมาณ 2.4 พันล้านคนหรือประมาณ 33% ของประชากรโลก (Pew Research Center, <https://www.pewforum.org>, 2019) พระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยเริ่มต้นในปี พ.ศ. 2110 เมื่อบาทหลวงชาวโปรตุเกส 2 ท่าน คือ เยโรนิโม ดา ครูซ (Jeronimo da Cruz) และเซบาสติอาน ดา กันโต (Sebastiao da Canto) เดินทางมายังราชอาณาจักรสยาม (เรื่อง อภรณ์รัตน์ และ อากาธา จิตอุทัย, ผู้แปล, 2542 : 44) ต่อมา ปี พ.ศ. 2212 สมเด็จพระสันตะปาปาเคลเมนต์ที่ 9 (Clement IX) ทรงประกาศสถาปนาเขตศาสนปกครองขึ้น เรียกว่า “มิสซังสยาม” (Apostolic Vicariate of Siam)

คริสตชนคาทอลิกบางนกแขวกมีประวัติความเป็นมาที่ชัดเจนในปี พ.ศ. 2393 ซึ่งเป็นปีที่คริสตชนคาทอลิกชาวจีนอพยพจากบ้านคลองสี่หมื่นตามบาทหลวงมาสร้างวัดใหม่ เนื่องจากวัดเดิมมีขนาดเล็กและมีคริสตชนเพิ่มมากขึ้น โดยเรียกชื่อว่า “วัดแม่พระบังเกิดบางนกแขวก” นอกจากสร้างวัด จัดหาที่ทำกินและที่อยู่อาศัยแล้ว ในปี พ.ศ. 2448 บาทหลวงซัลมีอก (คุณพ่อเป่า) ได้สร้างโรงเรียนและเปิดเป็นโรงเรียนวัดปี พ.ศ.

2467 ได้รับอนุญาตเป็น “โรงเรียนประชาบาลบางนกแขวก” มีนักเรียนทั้งชายหญิงสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการชั้นประถม ปี พ.ศ. 2477 จัดตั้งเป็นโรงเรียนราษฎร์ชื่อ “โรงเรียนตรุณานุเคราะห์” รับนักเรียนชั้นมัธยมชายหญิง ปี พ.ศ. 2484 นักเรียนหญิงแยกไปตั้งโรงเรียนชื่อ “โรงเรียนนาวิวัฒนา” (หอจดหมายเหตุ อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ, <http://catholichaab.com>, 2562)

คริสตชนคาทอลิกในประเทศไทยปัจจุบันไม่ถึงร้อยละหนึ่งของประชากรของประเทศ ต่างเจริญชีวิตและปฏิบัติพันธกิจของตนท่ามกลางบริบทของสังคมที่หลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น ทั้งในด้านวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมและศาสนาขณะที่โลกและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากและรวดเร็ว ทั้งวัตถุนิยม บริโภคนิยม ปัจเจกนิยมและสัมพันธนิยม สังคมเปลี่ยนไปเป็นความฟุ้งเฟ้อ ความเห็นแก่ตัว การไม่ยุ่งเกี่ยวกับคนอื่น การปฏิบัติศาสนกิจของศาสนิกชนทั่วไปกลายเป็นแบบความเคยชิน เพียงเชื่อว่าจะปกป้องตนให้พ้นจากภัยอันตรายต่าง ๆ และเพื่อให้ได้บุญกุศล โชคลาภตอบสนองความต้องการของตนในมิติต่าง ๆ ของชีวิตเท่านั้น ในบริบทสังคมไทยเช่นนี้ คริสตชนคาทอลิกปัจจุบันซึ่งเป็นกลุ่มเล็ก ๆ และกระจัดกระจายอยู่ทั้งในชุมชนเมืองและชนบท ล้วนเผชิญกับสภาพการทำลายในลักษณะเดียวกันนี้ทั้งสิ้น เด็กและเยาวชนจำนวนมาก แม้ว่าจะมีความเชื่อแล้วโดยการรับศีลล้างบาป แต่ไม่ได้เรียนคำสอนทางศาสนาเพิ่มเติมอย่างเพียงพอ ไม่ได้เข้าโบสถ์ในวันอาทิตย์และวันสำคัญทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ ไม่มีเพื่อนคาทอลิกทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน จึงขาดความเชื่อความศรัทธาที่ลึกซึ้ง ขาดความรู้ความเข้าใจพิธีกรรม ไม่มีประสบการณ์ความเชื่อในรูปแบบคริสตชนที่ชัดเจน เมื่อเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่จึงมักขาดความตระหนักและการอุทิศตนในบทบาทของคริสตชนคาทอลิกในฐานะศิษย์ของพระเยซูคริสต์ที่แท้จริง สอดคล้องกับสถิติที่พบว่าคริสต์ศาสนิกชนไปโบสถ์และสวดมนต์ลดน้อยลง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2554)

ชุมชนคาทอลิกบางนกแขวกก่อตั้งมากกว่า 150 ปีแล้ว และแม้ว่าคริสตชนจะน้อยลงมากและต้องประสบปัญหาเช่นเดียวกับคริสตชนกลุ่มอื่น ๆ แต่อัตลักษณ์และวิถีชีวิตคริสตชนยังคงไม่เปลี่ยนแปลง ยังคงเปี่ยมไปด้วยชีวิตจิตความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและร่วมกันดำเนินชีวิตตามพระวาจาของพระเจ้าอย่างเคร่งครัด สม่ำเสมอท่ามกลางพหุนิยมทางศาสนาและวัฒนธรรมด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการดำรงอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ตามแนวทางของแฟร์คลัฟ (Fairclough, 2010 : 132-133) โดยนำเสนอการวิเคราะห์ตัวบท (Text) ภาควิธีปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practice) และภาควิธีปฏิบัติทางสังคม (Social Practice) และเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาการดำรงอัตลักษณ์ชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการดำรงอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ด้วยการวิเคราะห์วาทกรรมด้านตัวบท ภาควิธีปฏิบัติทางวาทกรรมและภาควิธีปฏิบัติทางสังคม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรม

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2560) กล่าวว่า วาทกรรม (Discourse) หมายถึง ระบบและกระบวนการในการสร้าง การผลิต (Constitute) อัตลักษณ์ (Identity) และให้ความหมาย (Significance) ให้กับสรรพสิ่ง

ต่าง ๆ ในสังคมรอบตัวเรา ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความจริง อำนาจ หรือตัวตนของเราเอง นอกจากนี้ วาทกรรมยังทำหน้าที่ตรึงสิ่งที่สร้างขึ้นให้ดำรงอยู่และเป็นที่ยอมรับในวงกว้างของสังคม (Valorize) ขณะเดียวกัน วาทกรรมก็ทำหน้าที่เก็บกด/ปิดกั้นมิให้ความหมายและเอกลักษณ์ของบางอย่างเกิดขึ้น (Subjugate) หรือไม่ก็ทำให้เอกลักษณ์และความหมายบางสิ่งที่ดำรงอยู่แล้วในสังคมให้เลือนหายไปได้พร้อมๆ กันด้วย (Displace) วาทกรรมจึงมิใช่เรื่องของภาษาและคำพูดเท่านั้น แต่รวมถึงจารีตปฏิบัติ ความเชื่อความคิดและคุณค่า หรือสถาบันต่าง ๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ ด้วย ซึ่งก็คือ ทัศนคติการจริงของวาทกรรม (Discursive Practices)

ฟูโกต์ (ไซรัตัน เจริญสินโอฬาร, 2560 : 20; อ้างอิงจาก Foucault, 1978 : 100) กล่าวว่า วาทกรรมคือ ชุดของส่วนเสี้ยวที่ไม่มีความต่อเนื่องสัมพันธ์กัน แต่ต้องมาอยู่รวมกัน และอยู่รวมกันในฐานะที่เป็นชุดของวาทกรรมที่มีความแตกต่างและมีความหลากหลายมิใช่ในฐานะที่เป็นเอกภาพหรือมีความมั่นคง และต่างก็มียุทธศาสตร์เฉพาะตัวที่ไม่เหมือนกันในการมาอยู่รวมกัน

การวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse Analysis) เป็นการศึกษาภาษาที่อยู่ในบริบทใดบริบทหนึ่ง มุ่งศึกษาถึงวิธีการที่สังคมผลิตวาทกรรมทั้งในส่วนของภาษาพูดและภาษาเขียน รวมทั้งมุ่งศึกษาถึงวิธีการสร้างและทำลายวาทกรรมเหล่านั้นด้วย (Bloor and Wood, 2006 : 53) หัวใจของการวิเคราะห์วาทกรรมอยู่ที่การพิจารณาค้นหาว่า ด้วยวิธีการหรือกระบวนการใดที่สิ่งต่าง ๆ ในสังคมถูกทำให้กลายเป็นวัตถุเพื่อการศึกษา/เพื่อการพูดถึงของวาทกรรม สำหรับการวิเคราะห์วาทกรรม มนุษย์หรือผู้พูดจึงเป็นเพียง “ร่างทรง” หรือผู้ที่กระทำตาม/ตอกย้ำ/ผลิตซ้ำ (enact) กฎเกณฑ์ของสิ่งที่พูด มากกว่าคิดค้นหรือสรรค์สร้างระบบ/กฎเกณฑ์ใหม่ขึ้นมา

การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) ฟาน ไดก์ (Van Dijk, 2015 : 466) ให้ความหมายว่า เป็นการวิเคราะห์วาทกรรมที่สนใจจะศึกษาอำนาจทางสังคมที่แสดงผ่านตัวบทและการพูดในบริบทแวดล้อมทางสังคมและการเมือง เพื่อการผลิต ผลิตซ้ำหรือต่อต้านให้เกิดการละเมิด การครอบงำ หรือสร้างความไม่เสมอภาคให้เกิดขึ้น

แฟร์คล็อฟ (Fairclough, 1995) ได้เสนอกรอบแนวคิดมิติทางวาทกรรมและมิติในการวิเคราะห์วาทกรรมว่ามี 3 มิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ตัวบท (Text) คือ ข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน วจนภาษาและอวจนภาษา ตัวบททำหน้าที่เป็นตัวแทน เสนอโลกทางสังคม และโลกทางกายภาพ เป็นสิ่งที่คนใช้ในกระบวนการสร้าง-ผลิตความหมายในเหตุการณ์ทางสังคม (social events) ซึ่งนอกจากจะใช้ตัวบทเป็นแนวทางหรือเป็นตัวแทนเสนอความหมายแล้ว ยังใช้ในการผลิตสร้างความหมายด้วย ตัวบทมีความหมายใน 3 ลักษณะด้วยกัน ได้แก่ 1) ตัวบทที่บ่งบอกการกระทำ (action) ซึ่งปรากฏในรูปของประเภทของตัวบท (genres) นั้น บ่งบอกชี้แนะแนวทางให้กระทำ 2) ตัวบทมีลักษณะของความเป็นตัวแทน (representation) กล่าวคือมีลักษณะเป็นวาทกรรม ที่ครอบงำ และส่งผลถึงการรับรู้ของคนและ 3) การนิยาม (identification) คือ ผลที่ตามมาจากการการเป็นตัวแทน และการกระทำ ที่ฝังแน่นคงทนซึ่งสะท้อนให้เห็นในลักษณะรูปแบบเฉพาะ (styles) เป็นกฎเกณฑ์ทางวาทกรรมของแนวทางที่เริ่มต้นที่จะเป็น และพัฒนาไปสู่อัตลักษณ์ (identities) (สามชาย ศรีสันต์, 2561, อ้างอิงจาก Fairclough, 2003)

2. ปฏิบัติการทางวาทกรรม (Discursive Practice) ได้แก่ การผลิตตัวบทและการตีความตัวบท ซึ่งจะ เป็นความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างปฏิบัติการทางวาทกรรมและแบบแผนเดิมๆ ของวาทกรรม (Discourse Conventions) โดยคนทั่วไปจะแสดงความสัมพันธ์ดังกล่าวออกมาไม่ต่างกัน ซึ่งภาคปฏิบัติการทางวาทกรรม เป็นสิ่งที่เชื่อมโยงตัวบท (Text) กับภาคปฏิบัติการทางสังคม (Social Practice) กล่าวคือ ตัวบทและบริบท ทางสังคมต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ตัวบทอาจถูกกำหนดโดยบริบททางสังคมผ่านภาคปฏิบัติการทาง วาทกรรม ในขณะที่เดียวกันตัวบทเองก็อาจมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้วยเช่นกัน ดังนั้นการวิเคราะห์ วาทกรรมจึงเป็นลักษณะของการศึกษาความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบระหว่างตัวบท บริบท และ กระบวนการสร้างตัวบทผ่านภาคปฏิบัติการทางวาทกรรม (วรพงษ์ ไชยฤกษ์, 2556 : 142-143; อ้างอิงจาก Fairclough, 1995 : 135)

3. ปฏิบัติการทางสังคม/สังคมวัฒนธรรม (Social/Socio-cultural Practice) ได้แก่ ความสัมพันธ์ ระหว่างลักษณะเฉพาะของตัวบทที่มีความแตกต่างกันและความซับซ้อนของกระบวนการทางวาทกรรม และ กระบวนการในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นการวิเคราะห์ถึงบริบทในระดับนามธรรมที่ส่งผลให้เกิดวาทกรรม เช่น อุดมการณ์ (Ideology) อำนาจ (Power) อัตลักษณ์ (Identity) ค่านิยม (Value) ความไม่เท่าเทียมกัน หรือความเป็นใหญ่ (Hegemony) ที่ฝังอยู่ในโครงสร้างของสังคม อันจะนำไปสู่การผลิต ผลิตซ้ำ หรือเป็น ตัวการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ต่างๆ ในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม โดยศึกษาว่าสังคม ทำอะไรและอย่างไรกับวาทกรรม ศึกษาสถานการณ์ในแง่เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม รวมทั้งศึกษา สำนวนเชิงสถาบันและองค์กรของวาทกรรมที่เกิดขึ้น ดูว่าสถานการณ์เหล่านั้นมีอิทธิพลต่อปฏิบัติการทางวาท กรรมอย่างไรและผลของวาทกรรมที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร (วรพงษ์ ไชยฤกษ์, 2556 : 142-143; อ้างอิงจาก Fairclough, 1995 : 135)

แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์

อัตลักษณ์ (Identity) หมายถึง ผลรวมของลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักหรือ จำได้ (ราชบัณฑิตยสภา, 2550)

สุชีพ วรรณสูตร (2552) ให้ความหมายว่า อัตลักษณ์ คือ ความรู้สึกนึกคิดต่อตนเอง โดยผ่านการมอง ตัวเองและคนอื่นมองเราในขณะนั้นผ่านการใช้สัญลักษณ์ในการแสดงออกบางครั้งอัตลักษณ์อาจแสดงออกมา แตกต่างกันได้ เมื่ออยู่ในสถานการณ์ อยู่กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกัน

อภิญา เพ็ญฟูสกุล (2546 : 33) กล่าวว่า อัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) เป็นลักษณะอย่าง หนึ่งในตัวบุคคลที่จะทำให้บุคคลนั้นมีความเป็นตัวของตัวเองซึ่งแตกต่างจากผู้อื่น อัตลักษณ์เป็นคุณลักษณะ ประการหนึ่งในตัวบุคคลซึ่งในทางสังคมวิทยามองว่า เมื่อบุคคลมาอยู่ร่วมกันในสังคมก็จะมี การติดต่อสื่อสาร กัน หรือมีการกระทำทางสังคมระหว่างกัน (Social Interaction) โดยพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาเป็น ปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction) ขึ้นอยู่กับสังคม

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า อัตลักษณ์ (Identity) คือ ลักษณะเฉพาะของบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่แตกต่างและโดดเด่นไปจากผู้อื่นหรือสิ่งอื่น อัตลักษณ์ช่วยให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวกัน เกิดจากการกระทำ ทางสังคมระหว่างกัน ทั้งนี้ การสร้างอัตลักษณ์เป็นการสร้างตัวตน พื้นที่ในสังคมให้กับตนเองในรูปแบบเฉพาะ จนเกิดเป็นการสร้างวาทกรรม การค้นหาความหมายในการวิเคราะห์วาทกรรมเป็นการศึกษาถึงชุดของกฎ เกณฑ์และบริบทที่เป็นตัวกำหนด/สร้างรูปและความหมายให้กับสิ่งที่ศึกษาในรูปของวาทกรรมและภาคปฏิบัติ การทางวาทกรรม (สมหมาย ชินนาค, 2547)

แนวคิดเกี่ยวกับคริสตชนคาทอลิก

คริสตชนคาทอลิกเชื่อว่าตนเป็นศิษย์ของพระเยซูบุตรของพระเจ้าผู้อุทิศตนมาไถ่กู้มนุษยชาติให้พ้นจากบาป ความทุกข์ทรมานและความตาย มีความเชื่อสูงสุดตามที่บัญญัติไว้ในบทภาวนา “ข้าพเจ้าเชื่อ” ดังนี้ 1) ข้าพเจ้าเชื่อในพระเจ้า 2) พระบิดาผู้ทรงสรรพานุภาพ ทรงเนรมิตฟ้าดิน 3) ข้าพเจ้าเชื่อในพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรหนึ่งเดียวของพระเจ้า องค์พระผู้เป็นเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย 4) ทรงปฏิสนธิเดชะพระจิตเจ้า ทรงบังเกิดจากพระนางมารีย์พรหมจารี 5) ทรงรับทรมานสมัยปอนทือสปีลาต ทรงถูกตรึงกางเขน ลิ่นพระชนม์ และถูกฝังไว้ 6) เสด็จสู่แดนมรณะ วันที่สามทรงกลับคืนพระชนม์ชีพจากบรรดาผู้ตาย 7) เสด็จขึ้นสวรรค์ ประทับเบื้องขวาพระเจ้า พระบิดาผู้ทรงสรรพานุภาพ 8) แล้วจะเสด็จมาพิพากษาผู้เป็นและผู้ตาย 9) ข้าพเจ้าเชื่อในพระจิตเจ้า 10) พระศาสนจักรศักดิ์สิทธิ์ สากล 11) ความสัมพันธ์เป็นหนึ่งในเดียวของผู้ศักดิ์สิทธิ์ 12) การอภัยบาป 13) การกลับคืนชีพของร่างกายและชีวิตนิรันดร (บาทหลวงวุฒิเลิศ เหล้าอม, 2555 : 14)

นอกจากนี้ คริสตชนคาทอลิกเชื่อว่า หลักธรรมที่ต้องปฏิบัติในชีวิตเป็นสิ่งที่พระเจ้าประทานแก่มนุษย์ ตั้งแต่ทรงสร้างอาดัมและเอวาและถูกทำให้สมบูรณ์โดยพระเยซูคริสต์ เรียกว่า “พระบัญญัติ 10 ประการ” กล่าวถึงหน้าที่ของมนุษย์ที่ต้องปฏิบัติต่อพระผู้เป็นเจ้าและหน้าที่ของมนุษย์ที่ต้องปฏิบัติต่อกันและกันและยังมีหลักความเชื่อสำคัญอื่นอีกหลายประการ ได้แก่ 1) ความเชื่อและความศรัทธาต่อพระแม่มารีย์หรือแม่พระ (Mary, Mother of God) พระแม่มารีย์เป็นบุตรของนักบุญยออาคิม (St. Joachim) และนักบุญอันนา (St. Anne) 2) ความเชื่อเกี่ยวกับความตาย การพิพากษา สวรรค์ และนรก คริสตชนคาทอลิกเรียกความเชื่อนี้ว่า “สี่สิ่งสุดท้าย” 3) ศีลศักดิ์สิทธิ์ หมายถึงพิธีกรรมที่ก่อให้เกิดพระพรแก่ผู้รับ เป็นพิธีศักดิ์สิทธิ์ (Sacraments) ที่พระเยซูคริสต์ทรงตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือมนุษย์ ศีลศักดิ์สิทธิ์มี 7 ประการ (The Seven Sacraments) คือ ศีลล้างบาป (Baptism) ศีลกำลัง (Confirmation) ศีลมหาสนิท (Eucharist) ศีลอภัยบาป (Penance) ศีลเจิมคนไข้ (Anointing of the Sick) ศีลบวช (Holy Orders) และศีลสมรส (Martrimony) (บาทหลวงวุฒิเลิศ เหล้าอม, 2555 : 197)

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมการดำรงอัตลักษณ์ ดังนี้ การศึกษาของ จินตนา แแปดติบ (2556) ศึกษาเรื่อง “วาทกรรมอัตลักษณ์ไทใหญ่ชุมชนบ้านเมาะหลวง ตำบลแม่เมาะ อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง” พบว่า กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ไทใหญ่ชุมชนบ้านเมาะหลวง ได้แก่ การสร้างวาทกรรมอัตลักษณ์จาก “นามสกุล” ชุมชนโฮมสเตย์วัฒนธรรมไทใหญ่ แหล่งกำเนิดประเพณีแห่ช้างผ้า และแหล่งเรียนรู้และรื้อฟื้นวัฒนธรรมประเพณีการแสดงแบบศิลปะไทใหญ่ โดยวาทกรรมอัตลักษณ์ที่ชาวชุมชนบ้านเมาะหลวงสร้างขึ้นนั้นเกิดจากกระบวนการสร้างทางวาทกรรมจำนวน 4 ชุด คือ ชุดวาทกรรมการย้ายและการให้ความสำคัญของการสืบเชื้อสายไทใหญ่ ชุดวาทกรรมการกล่าวซ้ำความเป็นชาติพันธุ์ไทใหญ่ผ่านวัฒนธรรมประเพณีและศิลปะการแสดงต่าง ๆ ชุดวาทกรรมการเรียนรู้และรื้อฟื้นวัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิม และชุดวาทกรรมการผลิตสานทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมสู่การผลิตเพื่อการค้าขณะที่ อัตลักษณ์ ธรรมวิมุตติ และ พิทักษ์ ศิริวงศ์ (2560) ศึกษาการดำรงอัตลักษณ์ไทยทรงดำ : ภาควิชาปฏิบัติการทางวาทกรรมสู่การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านหัวเขาเงินผลการวิเคราะห์ภาควิชาปฏิบัติการทางวาทกรรมพบว่า มีการกำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์การดำรงชีวิต การสร้างคำว่า “ไทยทรงดำ” เพื่อดำรงอัตลักษณ์การสนับสนุนการผลิตซ้ำจากภาควิชาปฏิบัติการทางสังคมผ่าน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ กิจกรรมทางสังคม การเป็นตัวแทนของผู้เป็นต้นแบบ และการสถาปนาอัตลักษณ์ไทยทรงดำให้เป็นทางการ ซึ่งวาทกรรมการดำรงอัตลักษณ์ไทยทรงดำได้หลอมรวมกลมกลืนกับแนวทางการพัฒนาประเทศภายใต้วาทกรรมชุมชนเข้มแข็งได้อย่างเหมาะสม

วาทกรรมเป็นกระบวนการของการสื่อความหมายและการสร้างตัวตนให้กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (ชัยรัตน์ เจริญโอฬาร, 2542; จันทิมา เอี่ยมานนท์, 2549) ผู้วิจัยเห็นว่า คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนิกแวก มีอัตลักษณ์และมีตัวตน บทความนี้จึงต้องการนำเสนอวิธีการเชิงวิพากษ์ที่ชี้ให้เห็นว่ามีกระบวนการที่ใช้สื่อความหมายและลักษณะการสร้างวาทกรรมเพื่อนิยามอัตลักษณ์ของกลุ่มอย่างไรผ่านการวิเคราะห์ด้วยบท ภาคปฏิบัติการทางวาทกรรม เพื่อค้นหา การตีความความหมาย และผลผลิตที่ตามมาผ่านความหมายนั้น ซึ่งก็คือภาคปฏิบัติการทางสังคม ที่จะสามารถขับเคลื่อนให้กระบวนการสร้างอัตลักษณ์นั้นดำเนินต่อไป และสามารถดำรงอัตลักษณ์ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์วาทกรรมด้านตัวตน ภาคปฏิบัติการทางวาทกรรม และภาคปฏิบัติการทางสังคม การดำรงอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนิกแวก อำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ชุมชนคริสตชนคาทอลิกที่อยู่ในเขตปกครองของอาสนวิหารแม่พระบังเกิด ตำบลบางนิกแวก อำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม
3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้วิจัยใช้เวลาในการศึกษาเอกสาร เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก สังเกต และจดบันทึก ระหว่างเดือน มกราคม - มีนาคม 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) ตามแนวทางของ แฟร์คลัฟ (Fairclough, 2010) โดยการวิเคราะห์ด้วยบท (Text) ภาคปฏิบัติการทางวาทกรรม (Discourse Practice) และภาคปฏิบัติการทางสังคม (Social Practice) การดำรงอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนิกแวก อำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยคัดเลือกตัวอย่างเพื่อนำมากำหนดให้เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยคัดเลือกผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีความรู้และประสบการณ์มาก ได้แก่ บาทหลวง ผู้นำกลุ่มคริสตชน และคริสตชนที่อยู่ในชุมชนในเขตปกครองของอาสนวิหารแม่พระบังเกิด ตำบลบางนิกแวก อำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 10 คน โดยใช้ชื่อสมมติเพื่อปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) ที่พัฒนาจากการศึกษาเอกสาร นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เตรียมเครื่องบันทึกเสียง สมุดบันทึกสำหรับการวิจัยภาคสนาม และตัวผู้วิจัยในฐานะเป็นเครื่องมือสำคัญในงานวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการศึกษาและเก็บข้อมูล 3 วิธี คือ

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นไปในรูปการสนทนากับผู้ให้ข้อมูลหลัก เน้นปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยมีบทบาทหลักในการเก็บข้อมูลโดยใช้แนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) จด

บันทึกและบันทึกเสียงการสนทนา ทั้งนี้ ได้ให้ความสำคัญกับน้ำเสียงและคำพูด โดยสังเกตและจดบันทึกประเด็นสำคัญระหว่างการสัมภาษณ์เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย

2. การสังเกต (Observation) ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลพฤติกรรม เหตุการณ์ พิธีกรรม ทศนคติและความเชื่อ โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) จดบันทึก รวบรวมข้อมูลและนำไปวิเคราะห์

3. การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) เป็นการเตรียมตัวทั้งก่อนและระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงภายหลังที่เก็บข้อมูลแล้ว เป็นการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยหลากหลายแหล่งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของการวิจัย

ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของการวิจัยโดยการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ตามวิธีของ เดนซิน (Denzin, 2017) ได้แก่ ตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ ตรวจสอบความหลากหลายของแหล่งข้อมูลในเชิงเวลา สถานที่และบุคคล และตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) โดยใช้วิธีรวบรวมข้อมูลหลายวิธี ได้แก่ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกต

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ ตามแนวทางของ แพร์คลีฟ เมื่อรวบรวมข้อมูลครบถ้วนแล้วจึงนำมาวิเคราะห์และสร้างข้อสรุป โดยการวิเคราะห์เนื้อหาตัวบท ซึ่งแสดงให้เห็นการเป็นตัวแทนผลิตสร้างความหมายการดำรงอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวกภาคปฏิบัติทางวาทกรรม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรู้ ความคิด ที่ถูกผลิตซ้ำ ซึ่งมาจากธรรมเนียมปฏิบัติและความรู้ความคิดที่ถูกนำมาปรับปรุง ประกอบสร้างขึ้นมาใหม่ของการดำรงอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวกและภาคปฏิบัติทางสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นแนวทางการปฏิบัติ บ่งบอก ชี้นำการแสดง การกระทำ แบบแผนทางสังคม การผลิตซ้ำวาทกรรม ของการดำรงอัตลักษณ์ คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวก

ผลการวิจัย

ผลการศึกษา โดยใช้กรอบแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ของแพร์คลีฟ แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ การวิเคราะห์ตัวบท การวิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางวาทกรรม และการวิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางสังคม ดังนี้

1. การวิเคราะห์ตัวบท การดำรงอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวก

ตัวบท เป็นการค้นหาคำตอบในเชิงกระบวนการการผลิตสร้างความหมายขึ้นจากตัวบท ในฐานะที่ตัวบทเหล่านี้ถูกทำให้เป็นตัวแทนของสรรพสิ่ง (สามชาย ศรีสันต์, 2561) ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ตัวบทวาทกรรมการดำรงอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวกออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความเชื่อและความศรัทธา ด้านวัฒนธรรมและประเพณี และด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม ดังนี้

1.1 ด้านความเชื่อและความศรัทธา อัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวก คือ ความเชื่อและความศรัทธาต่อแม่พระหรือพระแม่มารีย์ โดยเชื่อและศรัทธาว่าพระเยซูคริสต์ทรงเป็นพระเจ้าที่เสด็จมาบังเกิดเป็นมนุษย์ แม่พระซึ่งเป็นพระมารดาของพระเยซูคริสต์จึงทรงเป็นพระมารดาของพระเจ้าด้วย จึงถวาย

พระนามว่า “มารดาพระเจ้า (Mater Dei)” หรือ “แม่พระ” คริสตชนคาทอลิกเชื่อและศรัทธาวามนุษย์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดที่พระเจ้าทรงสร้างมาคือ แม่พระ พระเจ้าทรงเลือกแม่พระเป็นพิเศษให้เป็นมารดาของพระเยซูคริสต์ จึงทรงเป็นพระชนนีพระเจ้าเชื่อและศรัทธาว่าทรงเป็นพระนางมารีย์ผู้ปฏิสนธินิรมล คือ เป็นผู้เปี่ยมด้วยพระพรพิเศษจากพระเจ้า เป็นผู้พันมลทินแห่งบาปกำเนิดโดยสิ้นเชิงและบริสุทธิ์ปราศจากบาปส่วนตัวทุกประการ และทรงเป็นพระนางมารีย์พรหมจารี คือ เป็นผู้ทรงครรภ์เพื่อให้กำเนิดพระเยซูคริสต์ผู้เสด็จมาบังเกิดเป็นมนุษย์ด้วยพระอานูภาพของพระเจ้า ความเชื่อและความศรัทธาต่อแม่พระนี้จึงเป็นตัวบทที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนในกระบวนการผลิตสร้าง ความหมายด้านความเชื่อและความศรัทธาและยังคงยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบันไม่เปลี่ยนแปลง

1.2 ด้านวัฒนธรรมและประเพณี ได้แก่ ประเพณีสวดสายประคำเดือนแม่พระ และประเพณีเสกสุสานและรับเถ้า

1.2.1 ประเพณีสวดสายประคำเดือนแม่พระ พระศาสนจักรคาทอลิกมีข้อความเชื่อว่าแม่พระเป็นผู้ให้สายประคำแก่นักบุญตอมัส ซาวิโอ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือให้พวกต่อต้านศาสนาและคนบาปกลับใจ การสวดสายประคำเป็นการภาวนาถึงแม่พระและรำพึงถึงพระประวัติของพระเยซู นับตั้งแต่ประสูติ เทศนาสั่งสอน รับทรมาณและกลับคืนพระชนม์ชีพ คริสตชนกลุ่มคาทอลิกบางนิกแวกจะจัดประเพณีสวดสายประคำขึ้นในเดือนตุลาคมของทุกปี

1.2.2 ประเพณีเสกสุสานและรับเถ้า การเสกสุสานหรือเสกป่าช้าเป็นประเพณีทางศาสนาที่อาสนวิหารแม่พระบังเกิดบางนิกแวกจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่อระลึกถึงวิญญานบรรพบุรุษและญาติพี่น้องผู้ล่วงลับไปแล้วด้วยการร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณ สวดภาวนา จุดเทียนและวางช่อดอกไม้ การเสกสุสานคาทอลิกบางนิกแวกจัดขึ้นในค่ำวันศุกร์และเช้าเสาร์หลังวันพุธรับเถ้า ตรงกับต้นเดือนมีนาคม ส่วนการรับเถ้าจัดขึ้นในวันเสกสุสานสำหรับผู้ที่ไม่มีโอกาสไปร่วมพิธีในวันพุธรับเถ้า (Ash Wednesday) ซึ่งเป็นวันเริ่มต้นเทศกาลมหาพรต (Lent) ที่มีระยะเวลาสี่สิบวันก่อนจะถึงวันสมโภชปัสกา เป็นช่วงเวลาแห่งการอธิษฐานภาวนา (Praying) จำศีลอดอาหาร (Fasting) และให้ทาน (Alms Giving) วัฒนธรรมและประเพณีเหล่านี้ จึงเป็นตัวบทที่เกี่ยวข้องกับการบ่งบอกชี้แนะแนวทางการกระทำ และยังคงปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเอกลักษณ์จนถึงปัจจุบัน

1.3 ด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม อัตลักษณ์คริสตชนกลุ่มคาทอลิกบางนิกแวกด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม คือ อาสนวิหารแม่พระบังเกิดที่งดงามทั้งด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม ผังอาสนวิหารเป็นรูปไม้กางเขน สถาปัตยกรรมเป็นแบบโกธิคด้านหน้าเป็นยอดแหลม เพดานและซุ้มประตูหน้าต่างเป็นรูปโค้ง ผนังภายในส่วนบนและเหนือบานหน้าต่างประดับด้วยกระจกสี เป็นภาพแม่พระและนักบุญชายหญิง ภาพปั้นนูนรูปสลีส์ภาค หรือเรียกว่า มรรคาศักดิ์สิทธิ์ ส่วนยอดแหลมด้านหน้าเป็นหอสูงใช้เป็นหอระฆังด้านในมีอ่างน้ำเสก ที่นั่งสัตบุรุษ ธรรมมาสน์ ที่โปรดศีลอุบาย และที่โปรดศีลล้างบาป มีพระรูปแม่พระอุมพระเยซูกุมารองค์อุปถัมภ์ของอาสนวิหาร สถาปัตยกรรมและศิลปกรรมอาสนวิหารแม่พระบังเกิดนี้มีอายุมากกว่า 120 ปี มีคุณค่าทางศาสนา ประวัติศาสตร์และความงาม และเกี่ยวข้องกับความเชื่อความศรัทธาของคริสตชนกลุ่มคาทอลิกบางนิกแวกทั้งสิ้น ดังนั้นอาสนวิหารแม่พระบังเกิดนี้สะท้อนให้เห็นในลักษณะรูปแบบเฉพาะ และถือเป็นการดำรงอัตลักษณ์ด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมตั้งแต่ในอดีตสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

2. การวิเคราะห์ภาคปฏิบัติการทางวาทกรรม การดำรงอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวก

ภาคปฏิบัติการทางวาทกรรมเป็นกระบวนการที่ทำงานร่วมกันระหว่างการผลิตสร้างความหมาย ได้แก่ ตัวบท (text) ผ่านการพูด การเขียน จัดระเบียบของวาทกรรม (order of discourse) เพื่อผลิต แพร่กระจาย ในบริบทที่การสื่อสารนั้น ๆ เกิดขึ้น (สามชาย ศรีสันต์, 2561) ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปในมิติต่างๆ ดังนี้

2.1 ด้านความเชื่อและความศรัทธา คริสตชนกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวกเชื่อและศรัทธาภักดีต่อแม่พระเพราะเห็นว่าชีวิตและฤทธิคุณความดีต่าง ๆ ในชีวิตของพระองค์เป็นแบบอย่างที่ดีงามที่สุดในการดำเนินชีวิตคริสตชน ทรงถือตามพระบัญญัติของพระเป็นเจ้าอย่างครบถ้วน ไม่กระทำความผิด ทรงสุภาพอ่อนน้อม ปฏิบัติตามน้ำพระทัยพระเจ้า มีความรักความเสียสละที่ยิ่งใหญ่ไม่ว่าจะมีความยากลำบากเพียงใดก็ตาม รักและเมตตาตามนุชย์ทุกคนเหมือนลูกของพระนาง ความศรัทธาภักดีต่อแม่พระจึงเปรียบเหมือนกับความรักและภักดีต่อแม่ของตน ความเชื่อความศรัทธานี้ปรากฏชัดเจนตั้งแต่ครั้งสร้างวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจโดยใช้ชื่อว่า “วัดแม่พระบังเกิด” เมื่อกลุ่มขยายตัวเป็นชุมชนใหญ่และมีผู้นับถือคาทอลิกเพิ่มมากขึ้น ความเชื่อและศรัทธาก็เพิ่มมากขึ้นไปด้วย เพราะเชื่อว่าทรงอุปถัมภ์คุ้มครองดูแลและประทานพระพรให้แก่ตนเอง ครอบครัว และญาติพี่น้องให้ปลอดภัยจากภัยอันตรายต่าง ๆ มีความสุขและเจริญรุ่งเรือง ดังนั้น เมื่อสร้างวัดใหม่ที่ใหญ่และถาวรแทนวัดเดิมรวมทั้งในการบูรณะในเวลาต่อมา จึงได้แสดงความศรัทธาและความรักภักดีต่อแม่พระด้วยการสร้างพระรูปและสัญลักษณ์จำนวนมากประดิษฐานไว้ในโบสถ์ ประดับอักษร “M” และ “JMS” อักษรย่อพระนามของแม่พระและพระเยซูไว้ที่เพดานโบสถ์ให้คริสตชนทุกคนระลึกถึงพระคุณอันประเสริฐทุกครั้งที่พบเห็นยืนยันถึงความเชื่อและความศรัทธาที่แท้จริง

2.2 ด้านวัฒนธรรมและประเพณี

2.2.1 ประเพณีสวดสายประคำเดือนแม่พระ คริสตชนกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวกจะเริ่มประเพณีในวันแรกของเดือนตุลาคมโดยจะร่วมกันสวดสายประคำ ร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณและเสกธูปแม่พระในอาสนวิหารแม่พระบังเกิด ทุกคำตลอดเดือน (เว้นวันอาทิตย์ซึ่งจะมีการสวดสายประคำก่อนพิธีบูชาขอบพระคุณอยู่แล้ว) จะอัญเชิญพระรูปแม่พระไปสวดภาวนาตามบ้านคริสตชน เรียกว่า “แม่พระเยี่ยมบ้าน” หรือที่ถ้าแม่พระด้านหน้าอาสนวิหารแม่พระบังเกิด เมื่อถึงสิ้นเดือนตุลาคมจะมีการสวดสายประคำ ร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณและวางดอกกุหลาบที่แทนพระรูปแม่พระในอาสนวิหารแม่พระบังเกิดเป็นการปิดเดือนแม่พระแห่งสายประคำ การสวดสายประคำเดือนแม่พระเป็นรูปแบบสำคัญแบบหนึ่งในการอุทิศตนแด่แม่พระของกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวก

2.2.2 ประเพณีเสกสุสานและรับเถ้า คริสตชนคาทอลิกจะฝังศพผู้เสียชีวิตเพราะมีความเชื่อเกี่ยวกับความตาย การพิพากษา สวรรค์และนรก โดยเชื่อว่าเมื่อวันสุดท้ายของโลกมาถึงร่างกายกับวิญญาณจะกลับมารวมกันอีกครั้งหนึ่ง มนุษย์จะกลับเป็นขึ้นมาเพื่อรับคำพิพากษาของพระคริสตเจ้า การเสกสุสานจะเริ่มตั้งแต่วันที่วันศุกร์ไปจนถึงวันเสาร์ บุตรหลาน ญาติพี่น้องจะวางช่อดอกไม้ จุดเทียนที่หลุมศพบรรพบุรุษและผู้ล่วงลับ คำวันศุกร์จะร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณอุทิศให้ผู้ล่วงลับที่วัดน้อยในสุสาน (Private Chapel) และเข้าวันเสาร์ที่อาสนวิหารแม่พระบังเกิดหลังจากพิธีบูชาขอบพระคุณแล้วจะมีพิธีรับเถ้า ถ้านี้ทำจากโบริลอันที่ใช้แทนในวันอาทิตย์โบริลอันปีก่อนนำมาเผาใช้เป็นเครื่องหมายของความเป็นทุกข์ถึงบาป ประเพณีการเสกสุสานเกิดจากความเชื่อคาทอลิกและการแสดงความกตัญญูต่อผู้ล่วงลับตามแบบคริสตชนที่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ

ส่วนการรับเข้าเป็นประเพณีการเริ่มต้นเทศกาลมหาพรตเพื่อเตรียมฉลองวันกลับคืนพระชนม์ชีพของพระเยซูคริสต์ที่ เรียกว่า วันปัสกา หรือวันอีสเตอร์ ซึ่งเป็นวันฉลองที่ยิ่งใหญ่และสำคัญที่สุดของคาทอลิก

2.3 ด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม อาสนวิหารแม่พระบังเกิดเป็นอาสนวิหารประจำสังฆมณฑลราชบุรี (ประกอบด้วยจังหวัดราชบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี และสมุทรสงคราม) เป็นอาสนวิหารคาทอลิกที่เก่าแก่และสวยงามมากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย เดิมชื่อ “วัดแม่พระบังเกิดบางนกแขวก” อาสนวิหารแม่พระบังเกิดหลังปัจจุบัน สร้างขึ้นแทนหลังเดิมเมื่อปี พ.ศ. 2433-2439 โดย “คุณพ่อเปา” หรือบาทหลวงเปาโล ซัลม็อง เจ้าวัดชาวฝรั่งเศส อาสนวิหารแม่พระบังเกิดได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์ครั้งสำคัญในปี พ.ศ. 2537 เพื่อเตรียมฉลอง 100 ปี ในปี พ.ศ. 2539 โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์กรคาทอลิกต่างๆ จากสำนักวาติกัน สังฆมณฑล ผู้มีจิตศรัทธาและกองทุนของคริสตชนคาทอลิกบางนกแขวก อาสนวิหารแม่พระบังเกิดจึงวิจิตรงามสง่า ควรแก่การเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์สำหรับนมัสการและถวายคารวกิจแด่พระเจ้า แสดงสัญลักษณ์ถึงสิ่งเหนือธรรมชาติได้อย่างแท้จริง

3. การวิเคราะห์ภาคปฏิบัติการทางสังคมการดำรงอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวก

การวิเคราะห์ภาคปฏิบัติการทางสังคม คือ การค้นหาอำนาจหน้าที่แอบซ่อน แฝงเร้น ในการปฏิบัติการที่ผู้ปกครองสร้างขึ้นในรูปของชุดความคิดที่ดำรงอยู่ในสังคม พิจารณาพร้อมไปกับเงื่อนไขแวดล้อมในทางโครงสร้างของโครงข่ายความสัมพันธ์ ที่เชื่อมต่อกันในรูปของเครือข่ายเพื่อให้อำนาจมีผลในภาคปฏิบัติ (สามชาย ศรีสันต์, 2561) โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ตามแนวทางของ นอร์แมน แฟร์คลัฟ (Fairclough, 2001) ดังนี้

1. กิจกรรมทางสังคม (Social activity) ได้แก่ กิจกรรมที่เกิดขึ้นในรูปแบบ แนวทางเฉพาะ ที่เป็นปฏิบัติการผ่านวันฉลองสำคัญของแม่พระถึง 5 วันในรอบปี คือ วันฉลองพระแม่ปฏิสนธินิรมล (8 ธันวาคม) วันฉลองแม่พระบังเกิด (8 กันยายน) วันฉลองแม่พระรับสาร (25 มีนาคม) วันฉลองแม่พระถือศีลชำระ (2 กุมภาพันธ์) และวันฉลองแม่พระรับเกียรติยกขึ้นสวรรค์ทั้งร่างกายและวิญญาณ (15 สิงหาคม) พิธีกรรมการสวดสายประคำเดือนแม่พระเป็นประเพณีสำคัญที่คริสตชนกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวกปฏิบัติสืบต่อกันมาเพื่อถ่ายทอดและสืบสานความภักดีศรัทธาที่มีต่อแม่พระ โดยเชื่อว่า “การสวดสายประคำเป็นเครื่องหมายแห่งความรอด ผู้ที่สวดสายประคำอย่างศรัทธาและพากเพียร จะได้รับความช่วยเหลือให้พ้นภัยต่างๆ” ความศรัทธาเช่นนี้เป็นอุดมการณ์ (Ideology) ที่ส่งผลต่อการผลิตและผลิตซ้ำวาทกรรมประเพณีการสวดสายประคำเดือนแม่พระ นอกจากนี้ ยังมีสิ่งที่เป็นบริบทเชิงอำนาจ (Power) ส่งผลต่อการผลิตซ้ำและเผยแพร่วาทกรรม ได้แก่ การที่พระศาสนจักรคาทอลิกประกาศยืนยันว่า ในการประจักษ์ที่ลูร์ดและฟาติมา แม่พระขอให้สวดสายประคำด้วยความศรัทธาร้อนรนและทรงเผยให้เห็นถึงการจะได้รับพระพรพิเศษ โครงการเดือน “คาทอลิกไทยพร้อมเพรียงไม่สิ้นเสียงสายประคำ” รมรณรงค์ให้คริสตชนคาทอลิกร่วมกันสวดสายประคำตลอดเดือนตุลาคมเพื่อส่งเสริมความศรัทธาและความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวที่ทุกคนจะได้สวดภาวนาร่วมกัน ทั้งสองประการนี้เป็นระบบความสัมพันธ์ทางจิตใจที่ส่งผลให้วาทกรรมการสวดสายประคำเดือนแม่พระดำรงเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวกที่ยั่งยืน วันเสกสุสานเป็นวันที่ญาติพี่น้องกลับมาพบกันเพื่อร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณ สวดภาวนา วางช่อดอกไม้และจุดเทียน เพื่อแสดงความกตัญญูระลึกถึงบรรพบุรุษแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมที่ยังคงรักษาประเพณีดั้งเดิมไว้ เป็นค่านิยม (Value) เฉพาะกลุ่มที่นำไปสู่การผลิตซ้ำวาทกรรมให้ประเพณีเสกสุสานดำรงอยู่ต่อไป ส่วนการรับเข้า คริสตชนเชื่อว่าวันรับเข้าเป็นวันเริ่มต้นชำระตนให้สะอาดบริสุทธิ์ เป็น

สัญลักษณ์ถึงการเป็นทุกข์เสียใจในบาปและความผิดที่ตนเองได้กระทำไว้ ความเชื่อนี้เป็นอุดมการณ์ (Ideology) ที่ฝังอยู่ในโครงสร้างสังคมคาทอลิกบางนกแขวก นำไปสู่การผลิตและผลิตซ้ำต่อวาทกรรมประเพณีสำคัญนี้

2. การเป็นตัวแทน (Representation) ผู้ที่เป็นตัวแทนการผลิตซ้ำของแบบแผน ประเพณี และพิธีกรรมต่างๆ คือ บาทหลวง และผู้นำกลุ่มคริสตชน ซึ่งคนเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนการผลิตซ้ำแบบแผนและถ่ายทอดแนวคิดของคริสตชนกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวก และการปฏิบัติการทางสังคมนั้น แสดงให้เห็นถึงความรู้ ความชำนาญในพิธีการต่าง ๆ กระบวนการสร้างตัวตนของตนเอง และถ่ายทอดอัตลักษณ์เหล่านั้นให้แพร่หลายในชุมชนและก่อให้เกิดการผลิตซ้ำในอนาคต

3. การดำเนินการ (Performance) การผลิตซ้ำความเชื่อและความศรัทธาต่อแม่พระ การประกอบพิธีบูชาขอบพระคุณทุกวันอาทิตย์และวันสำคัญ ประกอบพิธีศีลศักดิ์สิทธิ์และพิธีกรรมต่าง ๆ ณ อาสนวิหารแม่พระบังเกิดบางนกแขวกซึ่งเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของพระศาสนจักรคาทอลิกอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวกดำรงอยู่อย่างมั่นคงเพราะความเชื่อความศรัทธาแน่วแน่ในพระเจ้า แม่พระและพระเยซูคริสต์ การปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีสืบต่อกันมาจากรูปธรรม และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การส่งเสริมสนับสนุนจากพระศาสนจักรคาทอลิกสากล พระศาสนจักรคาทอลิกประเทศไทย สังฆมณฑล สถาบัน องค์กร และกลุ่มคาทอลิกต่าง ๆ ตลอดจนชุมชนวัดและคริสตชน ที่ให้ความสำคัญและร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง เป็นรูปธรรมและเป็นหนึ่งเดียวกัน ในการฟื้นฟูวิถีชีวิตคริสตชน การเพิ่มพูนความเชื่อความศรัทธา การทำนุบำรุงศาสนสถาน การให้การศึกษและการอภิบาลครอบครัวชุมชนคาทอลิกบางนกแขวกจึงเป็นชุมชนแห่งความเชื่อ คริสตชนมีชีวิตเรียบง่าย เจริญชีวิตในความรัก สนับสนุนสัมพันธ์กับพระเจ้าและมุ่งมั่นดำรงอัตลักษณ์คริสตชนของตนไว้ตลอดไป

4. การดำรงอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวก

การสร้างอัตลักษณ์ของคริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวก เริ่มมาจากความเชื่อและความศรัทธาต่อพระเจ้า พระเยซูคริสต์และแม่พระ การสืบสานวัฒนธรรมประเพณี สถาปัตยกรรมและศิลปกรรมที่เป็นอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวก จากนั้นอัตลักษณ์ของคริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวกได้รับการผลิตซ้ำหรือกระทำซ้ำโดยคริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวก นำมาซึ่งระบบความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงไปถึงระบบความรู้ ที่ถูกถ่ายทอดโดยบาทหลวง ผู้นำกลุ่มคริสตชน ส่งผลให้คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวกยังคงดำรงอัตลักษณ์ภายใต้โครงสร้างทางสังคม โดยการยึดถือธรรมเนียมปฏิบัติ หรือกฎเกณฑ์เพื่อดำรงอัตลักษณ์จนถึงปัจจุบัน

วาทกรรมการดำรงอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวก เป็นการสร้าง/ผลิต เอกลักษณ์และความหมาย ให้กับตัวตน ผ่านกระบวนการตีความทำให้เกิดการดำรงอยู่ และเป็นที่ยอมรับในสังคม ขณะเดียวกันก็ได้รับการสนับสนุนจากพระศาสนจักรคาทอลิก สังฆมณฑล สถาบัน องค์กรและกลุ่มคาทอลิกต่าง ๆ ในการสนับสนุน ผลิตซ้ำ และเผยแพร่อัตลักษณ์

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์วาทกรรม การดำรงอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวก สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

ตัวบทการดำรงอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวก ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านความเชื่อและความศรัทธา 2) ด้านวัฒนธรรมและประเพณี และ 3) ด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม ตัวบทการ

ดำรงอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนิกแวกนี้มีการดำรงไว้ซึ่งความเชื่อและความศรัทธา ประเพณี และพิธีกรรมต่างๆ ที่ยังคงอยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ อภิญาญา เงินดี (2554) ศึกษาความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรมของพระพุทธรูปศาสนาในฐานะทุนทางสังคม วัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาชุมชนชายแดน ไทย-พม่า สองฝั่งแม่น้ำเมย พบว่า ความเชื่อประเพณีและพิธีกรรมทางพระพุทธรูปศาสนาของชุมชนชายแดน ไทย-พม่า สองฝั่งแม่น้ำเมยมีมาตั้งแต่ครั้งที่พระเจ้าอโศกมหาราช ส่งสมณทูตเข้ามาเผยแผ่พุทธศาสนาในดินแดนแถบนั้น เกิดการผสมผสานกับความเชื่อดั้งเดิมในสิ่งเหนือธรรมชาติผสมผสานระหว่างความเชื่อทางพระพุทธรูปศาสนาจากอดีตจนถึงปัจจุบันและได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น

การวิเคราะห์ภาคปฏิบัติทางวาทกรรม เพื่อให้อัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนิกแวกดำรงอยู่ คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนิกแวกแสดงความศรัทธาและความรักภักดีต่อแม่พระด้วยการสร้างพระรูปและสัญลักษณ์จำนวนมากประดิษฐานไว้ในโบสถ์ร่วมพิธีกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นพิธีสำคัญของคริสตชนคาทอลิก สอดคล้องกับ สุทธิ กาบพิลา (2558) ที่พบว่า อัตลักษณ์คนอีสานที่ยังคงสืบทอดในชุมชนสะตอง ตำบลสะตอง อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี คือประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่ ซึ่งเป็นประเพณีที่ประชาชนในภาคอีสานปฏิบัติกันมาในโอกาสต่าง ๆ ทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี เป็นประเพณีที่ผสมผสานพิธีกรรมความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับเรื่องผีและพิธีกรรมทางการเกษตรเข้ากับพิธีกรรมทางพุทธศาสนา เพื่อแสดงความสามัคคีและรักใคร่ของคนในชุมชนและได้ทำสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ภาคปฏิบัติทางสังคมการดำรงอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนิกแวกโดยการสนับสนุนให้เกิดการผลิตซ้ำอัตลักษณ์ผ่านกิจกรรมทางสังคม ได้แก่ พิธีกรรมในวันฉลองวันสำคัญของแม่พระ การสวดสายประคำเดือนแม่พระ พิธีบูชาขอบพระคุณ สวดภาวนา วางช่อดอกไม้และจุดเทียน วันเสกสุสาน และการรับเถ้า ผู้ที่เป็นตัวแทนการผลิตซ้ำของแบบแผน ประเพณี และพิธีกรรมต่างๆ คือ บาทหลวง และผู้นำกลุ่มคริสตชน นอกจากนี้การผลิตซ้ำในชุมชนเกิดขึ้นจากการสนับสนุนจากพระศาสนจักรคาทอลิก สังฆมณฑลสถาบัน องค์กรและกลุ่มคาทอลิกต่าง ๆ ที่เข้ามาสนับสนุนและส่งเสริมให้คริสตชนเห็นความสำคัญของความเชื่อ ความศรัทธา ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ และการดำรงอัตลักษณ์ของคริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนิกแวก ซึ่งสอดคล้องกับ กนกพร กระจ่างแสง และ พิทักษ์ ศิริวงศ์ (2561) ที่พบว่า บรรพบุรุษ หรือผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน ผู้นำชุมชน และผู้สูงอายุหรือผู้หลักผู้ใหญ่ในชุมชน ร่วมกันผลักดันให้เกิดการอนุรักษ์และส่งเสริมให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของชาวมอญกระทุ่มมีด

การดำรงอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนิกแวกเกิดจากการปลูกฝังความเชื่อและความศรัทธาต่อพระเจ้า พระเยซูคริสต์และแม่พระ การสืบสานวัฒนธรรมประเพณี สถาปัตยกรรมและศิลปกรรมที่เป็นอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนิกแวก ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง เพราะคริสตชนกลุ่มคาทอลิกบางนิกแวกมีความเชื่อและความศรัทธาแรงกล้าในพระศาสนา มีความมุ่งมั่นแน่วแน่ในการพยายามสืบทอดสิ่งดีงามที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ และได้รับการสนับสนุนจากพระศาสนจักรคาทอลิก องค์กร สถาบัน กลุ่มคาทอลิก ชุมชนวัดและคริสตชนคาทอลิกบางนิกแวก ที่ให้ความสำคัญและร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง เป็นรูปธรรมและเป็นหนึ่งเดียวกัน ในการเพิ่มพูนความเชื่อความศรัทธา การฟื้นฟูวิถีชีวิตคาทอลิก ทำนุบำรุงศาสนสถานและอภิบาลครอบครัว สอดคล้องกับ ศักราษ ฟ้าขาว (2553) ที่พบว่า อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนไทใหญ่ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ถูกหลอมรวมจากพัฒนาการทางประวัติศาสตร์มาอย่างต่อเนื่องเป็นวิถีชีวิตที่มีความศรัทธา เลื่อมใสต่อพุทธศาสนาผสมผสานการนับถือผีและยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างเคร่งครัดทำให้คนในชุมชนไทใหญ่เกิดความภาคภูมิใจและตระหนักถึงการธำรงรักษาวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

จากการวิจัยพบว่า การดำรงอัตลักษณ์คริสตชนของกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวกมั่นคงเพราะความเชื่อและความศรัทธาการสืบสานและดำรงรักษาวัฒนธรรมประเพณี สถาปัตยกรรมและศิลปกรรม ความมุ่งมั่นในการพยายามสืบทอดสิ่งดีงามที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ และการส่งเสริมจากองค์กรต่างๆ ดังนั้นคริสตชนกลุ่มคาทอลิกบางนกแขวกจึงเป็นตัวอย่างสำหรับชุมชนอื่นที่จะต้องพึ่งตนเองและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้าไปช่วยส่งเสริมสนับสนุนเพื่อสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรศึกษาการดำรงอัตลักษณ์ของกลุ่มหรือชุมชนโดยใช้วิธีการวิจัยแบบอื่น เช่นการวิจัยเรื่องเล่า (Narrative Research) การวิจัยแนวปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological Research) หรือการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) เพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ที่ครอบคลุมและชัดเจน อันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร กระจำแสง และ พิทักษ์ ศิริวงศ์. (2561). การดำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมมอญกระหม่อม อำเภอน้อย ตำบลไทรใหญ่ จังหวัดนนทบุรี : ภาคปฏิบัติการทางวาทกรรมสู่ความยั่งยืนของชุมชน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 12(28), 11-23.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2560). *วาทกรรมการพัฒนา : ความรู้ ความจริง เอกลักษณ์ และความเป็นอื่น* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร : วิชาษา.
- บาทหลวงวุฒิเลิศ แห่งล้อม. (2555). *หลักธรรมคำสอนคาทอลิก*. เชียงใหม่ : อาสนวิหารพระพิรุณ เชียงใหม่.
- ราชบัณฑิตยสภา. (2550). *รู้ รัก ภาษาไทย*. (31 มกราคม 2562) สืบค้นจาก <http://www.royin.go.th>.
- เรื่อง อาภรณ์รัตน์ และ อากาธา จิตอุทศน์. (2542). *พระคริสตเจ้าและพระศาสนจักรของพระองค์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : โรงเรียนดอนบอสโก.
- ศักราช ฟ้าขาว. (2553). *การปรับเปลี่ยนและการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวไทยใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน*. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.
- สมหมาย ชินนาค. (2547). "มุน ไม่ใช่ มุล : วาทกรรมต่อต้านรัฐของกลุ่มชาติพันธุ์ ไทย-ลาวที่ได้รับผลกระทบจากเขื่อนปากมูล." ใน *วาทกรรมอัตลักษณ์*. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- สามชาย ศรีสันต์. (2561). *การวิเคราะห์วาทกรรมแนววิพากษ์*. (1 มีนาคม 2562) สืบค้นจาก <http://-academia.edu>.
- สุชีพ วรรณสูตร. (2552). *แนวคิดอัตลักษณ์ Identity*. (4 กุมภาพันธ์ 2562) สืบค้นจาก <http://sucheepost.blogspot.com>.
- สุทธิ กาบพิลา. (2558). *การสืบทอดอัตลักษณ์ของคนอีสานในชุมชนตำบลสะตองอำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี*. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554). *การสำรวจสมภาวะทางสังคมและวัฒนธรรม พ.ศ. 2554*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

หอจดหมายเหตุ. (2015). *อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ อาสนวิหารแม่พระบังเกิด*. (14 กุมภาพันธ์ 2562) สืบค้นจาก <http://catholichaab.com>.

อภิรักษ์ ธรรมวิมุตติ และ พิทักษ์ ศิริวงศ์. (2560). การดำรงอัตลักษณ์ไทยทรงดำ : ภาคปฏิบัติการทางวาทกรรมสู่การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านหัวเขาจีน. *Veridian E-Journal*, 10(1), 1552-1571.

อภิญา เพ็ญฟูสกุล. (2543). *อัตลักษณ์ : การทบทวนทฤษฎีและกรอบความคิด*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

Bloor, M. and Wood, F. (2006). *Keywords in Qualitative Methods*. London : Sage Publications.

Briggs, Charles A. (1913). *The fundamental Christian faith : the origin, history and interpretation of the Apostles' and Nicene creeds*. New York : C. Scribner's sons.

Denzin, N. (2017). *Sociological Methods : A Sourcebook*. New York : Routledge.

Fairclough, N. (1995). *Critical discourse analysis*. London : Longman.

Fairclough, N. (2001). *Language and Power*. (2nd ed.). London : Longman.

Fairclough, N. (2010). *Critical Discourse Analysis : The Critical Study of language*. (2nd ed.). London : Routledge.

Foucault, M. (1978). *The History of Sexuality*. New York : Vintage Books.

Pew Research Center. (2017). *Christians are the largest religious group in 2015*. (14 February 2019) Retrieved from <https://www.pewforum.org>.

Van Dijk, T.A. (2015). *Critical Discourse Analysis*. Massachusetts : John Wile & Sons.